Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 41, Ekim 2019, s. 374-391

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.32682>

Öğr. Gör. Yasemin YILDIRIM

Ordu Üniversitesi, yaseminyenigun@odu.edu.tr

Prof. Dr. Mehmet TUNÇER

mtuncer@ktu.edu.tr

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVRE DUYARLILIKLARININ VE ÇEVRE VERGİLERİNE YÖNELİK DÜŞÜNCELERİNİN ARAŞTIRILMASI: ORDU ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Özet

İnsanların çeşitli faaliyetleriyle oluşturdukları çevresel tahribatla ortaya çıkan küresel ısınmanın etkileri günden güne daha somut bir şekilde hissedilmektedir. Ekosistemin dengesini bozarak dünyanın geleceğini tehdit eden küresel ısınma, siyasi ve ekonomik bütün çıkarların bir kenara bırakılarak tüm ülkelerce çeşitli önlemler alınması gereken bir olgudur. Bu anlamda günümüzde birçok ülke çevre kirliliğinin önlenmesi için çeşitli vergi ve mali reformlar uygulamaktadır. Gelecek nesle ışık tutacak olan ve belirli akademik eğitimi alan üniversite öğrencilerinin bu konuda bilinçlendirilmesinin etkili olacağı varsayımıyla, çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin çevre kirliliği konusunda farkındalığını artırarak öğrencilerin çevre vergilerine yönelik uygulamalara nasıl yaklaştıklarını araştırmaktır. Anket uygulamasının deney grubunu 2017-2018 eğitim öğretim bahar yarıyılında, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nun 4 farklı bölümünde öğrenim görmekte olan 356 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin geneli çevre kirliliğinden ve halkın bilinçsizliğinden rahatsızlık duymaktadır. Çevresel vergilere sadece çevre ile ilgili sorunların çözümünde ve nasıl kullanıldığının şeffaf bir şekilde kamuyla paylaşılması suretiyle sıcak bakmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Çevre Vergileri, Çevre Bilinci, Çevresel Dışsallıklar

INVESTIGATION OF UNIVERSITY STUDENTS' THOUGHTS ON ENVIRONMENTAL TAXES FROM AN ENVIRONMENTAL PERSPECTIVE PERSPECTIVE: THE CASE OF ORDU ÜNİVERSİTESİ

Abstract

The effects of global warming caused by environmental damage caused by people's various activities are felt more tangibly from day to day. Global warming, which threatens the future of the world by disrupting the ecosystem balance, is a phenomenon in which all the political and economic interests must be taken into consideration by all countries and all measures must be taken. In this sense, many countries today apply various tax and financial reforms to prevent environmental pollution. The aim of the study is to investigate how students approach environmental taxation practices by increasing their awareness of environmental pollution, with the assumption that university students who will shed light on future generations and have a certain academic background will be more aware of this issue. The experimental group of the survey consists of 356 students who are studying in 4 different sections of Ordu University Social Sciences Vocational School in spring semester of 2017-2018 education and training. According to the results of the survey, most of the students are disturbed by the environmental pollution and the unconsciousness of the people. Environmental taxation is only concerned with the resolution of environmental problems and the transparent sharing of how they are used.

Keywords: Environmental Taxes, Environmental Awareness, Environmental Externalities

1. GİRİŞ

Tüketiminde rekabet ve dışlanma olmayan çevre, bu yönüyle faydası ülkeler, insanlar ve nesiller açısından büyük ölçüde evrensel olan mallar şeklinde tanımlanan küresel kamusal bir maldır. Ticaretin serbestleşmesi, bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi, devletlerin ekonomik yapılanmalarındaki değişiklikler gibi pek çok faktör insan faaliyetlerinin küresel boyutlarda gerçekleşmesini sağlamaktadır. İnsanoğlunun bu faaliyetleri yerkürenin doğal sera etkisini artırarak küresel ısınmaya neden olmaktadır. Dünyada nüfusun artması ve buna paralel olarak üretim ve tüketim faaliyetlerindeki hızlı artışlar çevrenin kirlenmesine, doğal kaynakların azalmasına ve zamanla yok olmasına neden olmaktadır. İnsanların sebep olduğu bu kirliliğin önlenmesi konusunda ise yine insanların çeşitli adımlar atması gerekse de bu uygulamalar ülkemizde henüz bireylerin günlük hayatlarında tam olarak yer almamaktadır.

Üniversite öğrenimi diğer öğrenim türlerinden oldukça farklıdır. Bu farklılık üniversite eğitimi alan öğrencilerin ileriki yaşamlarına ve ekonomik güçlerine yönelik belirleyici bir unsur olmaktadır. Ayrıca üniversite öğrencileri belirli sorumlulukları almaya yeni başlayan, kendisinden yaşça tecrübeli insanların tecrübesinden faydalanmaya çalışırken diğer taraftan da kendisinden yaşça büyük olduğu kişilere örnek olabilecek davranışlar sergileyebilir. Bu açıdan üniversite eğitimi alan bireylerin çevre kirliliği oluşturmayacak ve kirliliklerin önlenmesine yönelik davranışlarda bulunması önemlidir.

Dolayısıyla bu durum insanların çevre bilincinin sorgulanması ve her yaştaki bireye aşılması gerektiğini göstermektedir. Ancak bireysel olarak çevre bilincine sahip olmak yeterli olmamakla birlikte bunun kamusal uygulamalarla bütünlük kazanması gerekmektedir. Günümüzde birçok ülke çevre kirliliği ile mücadelede çeşitli kamusal yaptırımlar uygulamaktadır. Bu yaptırımların en önemlisi ise vergilerdir. Çevrenin korunmasına yönelik alınan vergilere çevre vergileri, yeşil vergiler, ekolojik vergiler, kirlilik vergileri gibi çeşitli adlandırmalar yapılmıştır. Bilindiği üzere vergiler devletin mali, ekonomik, sosyal ve siyasi amaçlarla, egemenlik gücüne göre gerçek ve tüzel kişilerden cebri yolla karşılıksız olarak aldığı para şeklindeki ödemelerdir (Akdoğan, 2016, s. 121). Bu açıdan bakıldığında çevre vergisi de hem devletin kamusal faaliyetlerinin finansmanı olarak değerlendirilecek, hem de üretici ve tüketicilerin tüketim ve tasarruf davranışlarını çevre kirliliğinin azalması lehine çevirebilecektir. Ayrıca çevre vergilerinden elde edilen gelirler diğer vergileri azaltmak için kullanılabileceği gibi diğer vergilerden kaynaklanan çarpıklığı azalttığı için de ikinci bir yarar sağlayacaktır. Böylece çifte yarar olarak bilinen hipoteze göre çevre vergilerinin sadece çevreyi koruyucu değil, aynı zamanda vergi yükünü düzenleyici bir vergi sistemine imkan sağlayabildiği görüşü ileri sürülmektedir (Schöb, 2003:1).

Son zamanlarda çevresel reform uygulamalarında vergilendirme başta olmak üzere kamusal müdahale temelli uygulamalardan piyasa temelli uygulamalara doğru bir dönüşüm dikkat çekmekte olsa da halen çevre vergilerine olan güven devam etmektedir. Ayrıca uluslararası kuruluşların son yıllardaki önemli çalışmaları ve gelişmiş ülkelerde atılan birçok somut adım çevre vergilerinin çevre kirliliğiyle mücadelede öneminin giderek daha da artacağını göstermektedir.

2. ÇEVRE VERGİLERİ VE ÜLKEMİZDEKİ DURUM

OECD ve Eurostat'ın sınıflandırılmasına göre çevre vergileri; enerji, taşıt, kirlilik ve kaynak vergileri olarak dört kategoriden oluşmaktadır (Eurostat, 2013:2). Enerji vergileri bağlamında petrol ve dizel ulaşım amacıyla alınabileceği gibi doğalgaz, kömür ve elektrik ise ısınma gibi sabit amaçlarla da alınabilmektedir. Taşıt vergileri de motorlu taşıtların kullanımı ve sahipliğini konu edinmiştir. Kirlilik vergileri su ve havadaki ölçümü yapılmış emisyonlar ile katı atık ve gürültüyü kapsamaktadır. Ayrıca ölçülen veya tahmini sulara karışan diğer atıklar, pestisitler ve gübreler ile ambalaj, içecek kutuları, piller, lastikler gibi bireysel ürünler üzerinden alınır. Kaynak vergileri ise ormanlar, kaynaklardan su çıkarılması, biyolojik kaynakların toplanması ve mineraller, yağ ve gaz gibi hammaddelerin çıkarılması, peyzaj değişiklikleri ve ağaç kesimi gibi faaliyetler üzerinden alınan vergileri kapsamaktadır (Eurostat, 2001:10).

Ülkemizde de çevre vergileri olarak değerlendirilebilecek bir takım vergiler bulunmaktadır. Bunlar özel tüketim vergisi, motorlu taşıtlar vergisi ve çevre temizlik vergisi olarak sıralanabilir. Bunlardan yalnızca çevre temizlik vergisi çevresel amaçlar gözetilerek başlatılsa da diğer vergilerin de çevre üzerinde bir takım etkileri bulunmaktadır. ÖTV'nin konusunu lüks sayılabilen, insan sağlığına ve çevreye zarar veren ürünler oluşturmaktadır. Bu durumda akaryakıt üzerine de ÖTV uygulanması suretiyle akaryakıt tüketiminin azaltılması şeklinde de bu verginin dolaylı bir etkisi söz konusudur. Vergilendirmede yakıtın çevreye verdiği zarar değil, tüketim miktarı esas alınmaktadır ve bu da çevresel amaçtan ziyade mali amacın öne çıktığını göstermektedir (Satır Reyhan, 2014, s. 117). Benzer bir durum motorlu taşıtlar vergisinde de görülmektedir. MTV de ülkemizde çevre koruma amacıyla alınmamakla beraber motorlu taşıtların fiyatlarını artırması sonucunda karbon emisyonlarını azaltıcı şekilde dolaylı bir etki göstermektedir. Taşıtların motor silindir hacmi de vergi tarifesinde göz önünde

bulundurulmuş bir kriter olduğundan küçük motorlu taşıtların tercih edilmesi şeklinde de tüketici tercihlerinde etkisi olmaktadır. Çevre temizlik vergisinin konusunu ise belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar oluşturmaktadır. Çevre sorunları daha çok yerel yönetimleri ilgilendirdiği için bu verginin gelirlerinin toplanması yetkisi özellikle gelir sağlamak amacı ile yerel yönetimlere bırakılmıştır.

Çevrenin korunmasında yerel yönetimlerin önemli rolü vardır. Herşeyden önce yerel yönetimler çevre bilincinin gelişmesi ve çevrenin iyi yönetilebilmesi için halka daha yakın bir idare olup, çevresel problemlerin çözümünde halkın talepleri doğrultusunda etkinlik sağlayabilecektir. Bu açıdan çevre bilincine sahip halkın çevre kirliliğine karşı doğrudan etkisi bulunmaktadır. Bu etkinin daha fazla artırılabilmesi için halkın çeşitli yollarla bilinçlendirilmesi önem taşımaktadır.

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Literatürde halkın çevre bilinci ve çevresel vergi uygulamalarına ilişkin görüşlerinin tespiti için gerek doğrudan üniversite öğrencileri gerekse belirli bir yerleşim alanındaki kişilere yönelik yapılmış çalışmalar mevcuttur. Çevre kirliliğine yönelik kamusal müdahale aracı olan vergi tabanlı uygulamaların bireyler tarafından nasıl algılandığına ilişkin dünya çapında yapılan araştırmalar giderek artmaktadır. Literatürde doğrudan üniversite öğrencilerinin çevre vergisi bilincine yönelik yapılan çalışma sayısı kısıtlı olup ülkemizde ise yok denecek kadar azdır. Bu doğrultuda ülkemizde Ağacan ve Saruç tarafından 2015 yılında Dumlupınar Üniversitesi Maliye bölümü öğrencilerine yönelik yapılan bir çalışma önem taşımaktadır.

Baranzini ve Canattini (2017) tarafından yapılan bir çalışmada İsviçre'nin Cenevre Kantonu'ndaki 338 kişiye karbon vergisinin uygulanabilirliğini, karbon vergisinin avantajları ve dezavantajları hakkındaki düşüncelerini araştırmak amacıyla anket yapılmıştır. Araştırmaya göre karbon vergisinin birincil ve yan faydalarının algılanmaması bu vergilerin önündeki en önemli engellerden birisidir. Ayrıca verginin uygulanış şekli ve verginin özellikle çevresel amaçlar için bir finans kaynağı olarak kullanılabilir olması verginin kabul edilmesinde önem taşımaktadır. Ayrıca çalışmada karbon vergisi ifadesi yerine iklim katkısı ifadesinin kullanımının bireyler üzerindeki kabul edilebilirliğini artırdığı bulgulanmıştır. Çalışmadan elde edilebilecek bir diğer varsayım ise İsviçre halkının politikaların uygun bir şekilde tasarlanması ve duyurulması şartıyla 2000 yılında reddettiği türden nispeten iddialı enerji ve iklim politikasını kabul edebileceğidir.

Ağacan ve Saruç (2015) "Maliye Lisans Düzeyinde Alınan Eğitimin Çevre Vergisi Bilincine Etkisi: Dumlupınar Üniversitesi Örneği" isimli çalışmalarında, Dumlupınar Üniversitesi Maliye Bölümü öğrencilerinden 558 kişi basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre seçilen öğrencilerin çevre vergilerine bakış açıları, çevre kirliliğine karşı duyarlılıklarını araştırmışlardır. Ayrıca, çevrenin korunması için çözüm önerilerinin neler olabileceğine ilişkin görüşlerin demografik özellikler, kişisel özellikler ve lisans eğitimi sonucuna göre nasıl dağıldığı araştırılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin okudukları sınıflar ile çevreye duyarlılıkları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Cinsiyete göre öğrencilerin çevre vergisi bilinci arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre çevre vergisi bilinçleri daha yüksektir. Öğrencilerin harcama düzeyleri ile çevre vergisi bilinci arasında ilişki bulunamamıştır. Ayrıca üniversite öğrencilerinin çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla çevre vergilerinin kullanılması fikrine olumlu baktıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Kurt ve Brianna (2017) tarafından yapılan bir çalışma Iowa Devlet Üniversitesi'ndeki öğrencilerin çevre bilgisi ve davranışları üzerine odaklanarak, öğrencilerin tutum ve davranışlarını araştırmaktadır. Anketten edinilen önemli bir bulgu katılımcıların uygulamanın yapıldığı kampüsün yenilenebilir kaynaklardan daha fazla enerji tedarikine sahip olmasını çok istemesiydi. Bu konuda öğrenciler daha çok rüzgar ve güneş ile ilgilenmişlerdir. Çalışma öğrencilerin çevre üzerindeki insan etkilerini ve iklim değişikliği ile ilgili temel konuları iyi kavramış olmalarına rağmen, bu konuda daha fazla ödeme yapmaya sıcak bakmadıklarını ortaya koymaktadır.

Agrawal vd. (2010) tarafından Kalifornia'daki halkın yeşil taşımacılık vergilerini ve ücretlerini destekleyip desteklemediğini araştırmaya yönelik, Anket ve Politika Araştırma Enstitüsü'nün yardımıyla telefonla anket uygulaması yapılmıştır. Sonuçlar katılımcıların çoğunluğunun test edilen üç yeşil vergilerin ve ücretlerin tümünü desteklediğini ve katılımcıların yeşil taşımacılık vergilerini ve ücretlerinin sabit oranlı tarifelerini tercih ettiklerini göstermektedir. Bu yeşil vergi ve ücretleri halkın yarısından fazlası desteklemektedir. Ayrıca çok değişkenli analiz, çevre yanlısı ve hükümet yanlısı tutumların, ulaşım gelirlerini artırmada önemli ve güçlü belirleyicileri olduğunu doğrulamıştır. Daha az yakıt tasarruflu araç kullanan ve kamyon süren katılımcılar, yeşil vergiler ve ücretler konusunda en az destekleyici alt gruplar arasında yer almıştır.

Fairbrother (2016) tarafından yapılan bir çalışma Britanyalıların kirletici faaliyetlerle ilgili vergi ödemeye istekliliklerini araştırmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre halkın yeni çevre vergilerinin diğer vergilerden kesintilerle telafi edileceği söylendiğinde vergi istekliliğinin keskin bir şekilde artacağı ancak politik güvensizlik nedeniyle bu etkinin zayıflayacağı öne çıkmaktadır. Sonuçlar, kamu görevlilerinin güvenilirliğine ve siyasi güvenin kavramsallaştırılmasında sözlerine güven duyulmasına ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Knigge ve Görlach (2005) tarafından yayınlanmış bir çalışmada belirtildiği üzere, Federal Çevre Ajansı ve Federal Çevre Bakanlığı tarafından 2004 yılında yapılan kamuoyu yoklamasında, halkın yüzde 80'i çevreyi daha az kirleten ve çevre koruyucu davranış gösterenlerin daha az vergi ödemesinin adil olacağı görüşünü savunduğu ve halkın genelinin ekolojik vergi reformu yolunda kararsız olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Sippel vd. (2018) tarafından yapılan bir çalışma da Almanya Konstanz Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'ndeki öğrencilerin yaklaşık %10'u tarafından tüketilen karbon emisyonlarını araştırmaktadır. Çalışmada öğrenci yaşam tarzı ve emisyon modelleri ile ilgili veriler anketlerle toplanmış ve web tabanlı bir karbon hesap makinesi ile hesaplanmıştır. Çalışma, birçok öğrencinin yaşam tarzlarına dair iklim ile ilgili çeşitli verilerden habersiz olduğunu tespit etmiştir. Öğrenciler küçük yaşam alanlarından dolayı ısınma nedeniyle daha az emisyonu neden olurken havacılık nedeniyle daha fazla emisyonu neden olmaktadır. Öğrencilerin havacılık hariç yıllık ortalama karbon ayakizinin Alman ortalaması ile aynı olduğunu göstermektedir. Ancak havacılık bilgisi de göz önüne alındığında ortalamayı aşmaktadır.

Şenel vd. (2017) tarafından Fırat Üniversitesi'nde Biyoloji, Sağlık Memurluğu, Sosyoloji ve Çevre Mühendisliği Bölümlerinde okuyan son sınıf öğrencilerinin çevre bilincinin değerlendirilmesi amacıyla çalışma yapılmıştır. 9 bölümlük anket uygulamasından elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin genel olarak çevre konusunda duyarlı oldukları ancak çevre ile ilgili etkinliklere katılmadıkları ve bunun için özel bir çaba göstermedikleri gözlenmiştir.

Öğrencilerin çevre açısından bilgilerini belirten sorular karşısında yetersiz kalmaları çevre eğitiminin önemli olduğunu göstermektedir. Verilen cevaplar neticesinde doğru cevap veren öğrenci grubunun önemli bir bölümünü aldıkları eğitimden kaynaklanması muhtemel olan Çevre Mühendisliği Bölümü öğrencileri oluşturmaktadır.

Çabuk ve Karacaoğlu (2003) tarafından yapılan bir çalışma Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin çevre duyarlılığına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla 439 öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışmada öğrencilerin yaş gruplarına göre çevre duyarlılıkları arasında anlamlı bir fark bulunmazken, cinsiyete göre anlamlı bir farkın olduğu saptanmıştır. Bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre çevre duyarlılıkları daha yüksektir. Öğrencilerin devam ettikleri sınıfa göre çevre duyarlılıkları arasında anlamlı bir farkın olduğu saptanmıştır. 4. sınıf öğrencileri, alt sınıflardaki öğrencilere göre daha fazla çevre duyarlılığına sahiptir. Öğrencilerin çoğunun, ozon tabakasına zararlı maddeleri içeren deodorant vb. gibi tüketim mallarının kullanılmaması ve toplu taşıma araçlarının kullanılması konusunda duyarlı olmadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin zararlı kimyasalları satın almada içeriğine dikkat etmedikleri fakat su ve kağıt peçete kullanımında çoğunun duyarlılık gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin görüşlerine göre kendilerine örgün eğitim kurumlarında hava, su ve toprak kirliliği konusunda yeterli eğitim verilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

4. MATERYAL VE YÖNTEM

4.1. Evren ve Örneklem Seçimi

Araştırmanın evreni Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu 2017-2018 eğitim öğretim bahar yarıyılında öğrenim görmekte olan öğrencilerdir. Örneklem grubunun sayısı 4 bölüme bağlı olan 6 program öğrencilerinden 370 öğrenci oluşturmaktadır. 14 anket formunun geçersiz olduğu tespit edilmiş ve 356 form üzerinde analiz yapılmıştır. Anket formları çoğaltılıp, bu formlar birimde görevli olan 8 farklı öğretim elemanı tarafından öğrencilere dağıtılmıştır. Araştırmada öğrencilerin bölümlerine göre veya öğretim türlerine göre bir analiz yapılmayacağından dolayı olasılıklı örnekleme türü olan basit tesadüfi örnekleme yöntemi seçilmiştir. Dolayısıyla basit tesadüfi örneklemede evreni oluşturan birimlerin hepsine eşit seçilebilme şansı verilmiştir. Bu nedenle hesaplamalarda da her elemana verilen ağırlık aynıdır (Arıkan, 2004, s. 141).

4.2. Yöntem

Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin çevre duyarlılıkları ve çevre vergilerine yönelik tutum ve davranışlarını belirlemek amacıyla veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Anket formunun hazırlanmasında bu alanda yapılan çalışmalar incelenmiş ve bu çalışmalardaki soru tiplerinin benzerlerine ilave olarak gerekliliği görülen bir takım konular için de farklı soru tarzları geliştirilmiştir. Bu kapsamda Ağacan ve Saruç tarafından 2015 yılında yapılan “Maliye Lisans Düzeyinde Alınan Eğitimin Çevre Vergisi Bilincine Etkisi: Dumlupınar Üniversitesi Örneği” ile Uslu Şenel ve diğerleri tarafından 2017 yılında yapılan “Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinde Çevre Bilincinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmalardan da yararlanılarak anket formu oluşturulmuştur.

Hazırlanan anket formu dört bölüm içermektedir. İlk bölümde öğrencilerin demografik özelliklerini araştırmaya yönelik sorular yer almakta, ikinci bölümde öğrencilerin çevre bilincinin araştırılmasına yönelik sorular, üçüncü bölümde öğrencilerin çevre vergilerine yönelik görüşlerini içeren sorular ve son bölümde ise öğrencilerin bu konuyla ilgili genel olarak görüş ve önerilerini yazabileceği bir alan bulunmaktadır. Çalışmada konusu ve içeriği itibarıyla

uygun sonuçların alınabileceği uygulama olarak anket verileri için 3'lü Likert ölçeği kullanılmış ve ki-kare testi ve frekans analizi yapılmıştır. Likert ölçeği eğitim araştırmalarında tutum, eğilim ve görüş ölçmek amacıyla sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. Jacoby ve Matell gibi seçenek sayısının araştırma sonucu üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını bu nedenle 3 seçenekli bir ölçeğin yeterli olacağını ifade edenler olduğu gibi, daha fazla seçenekten oluşan ölçeklerin daha geçerli ve güvenilir olduğunu iddia eden akademisyenler de mevcuttur. Ayrıca seçenek sayısını belirlemede katılımcı profili de önemli bir unsurdur. Küçük yaştaki katılımcılar için daha az seçenek sayısı önerilmektedir (Turan vd., 2015, s. 191).

Ankette 6'sı demografik toplam 36 adet soru bulunmaktadır. Veriler bilgisayar ortamında SPSS 22.0 (Statistical Packages for the Social Sciences - Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi) programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu çalışmada yöneltilen sorular niteliksel olduğu için analiz türü olarak ki-kare analizi ve frekans analizi tercih edilmiştir. Ki-kare testi, gözlenen frekanslar (GF) ile beklenen frekanslar (BF) arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı temeline dayanan bir testtir (Kılıç, 2016, s. 180). Çalışmada demografik soruların diğer sorularla olan ilişkisini saptamak amacıyla ki-kare analizinden yararlanılmıştır.

4.3. Bulgular

4.3.1. Demografik Faktör Bulguları

Çalışmaya katılan 356 öğrencinin 184'ü kız öğrenci 172'si ise erkek öğrenci olup, bu öğrencilerin demografik özellikleri aşağıda verilen grafiklerle gösterilmiştir.

Yukarıdaki grafikte gösterildiği üzere çeşitli yaş gruplarından katılım sağlanmıştır. Ankete katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu 19-21 yaş aralığındadır. 16-18 aralığında 19, 19-21 aralığında 259, 22-24 aralığında 53 ve 25 yaş ve üstünde olan 24 öğrenci katılım sağlamıştır.

Yukarıdaki grafiklerden görüleceği üzere öğrencilerin 137'si 1. sınıfta iken 217'si 2. sınıftadır. Ayrıca 210 katılımcı 1. öğretim okumakta iken 145'i 2. öğretim öğrencisidir.

Öğrencilerin ailelerinin ikametgahını gösteren yukarıdaki grafiğe göre öğrencilerin 193'ünün ailesi şehir merkezinde, 101'inin ilçede, 7'sinin kasabada ve 54'ünün köyde ikamet ettiği görülmektedir.

Demografik faktör sorularından sonuncusu ise öğrencilerin barınma dışındaki aylık ortalama harcama tutarlarıdır. Yukarıdaki grafiğe göre 116 öğrenci 0-400 TL arası, 137 öğrenci 401-750 TL arası, 52 öğrenci 751-1000 TL arası harcama yaparken 50 öğrenci ise 1001 TL ve üstünde barınma dışında aylık harcama yapmaktadır.

4.3.2. Çevre Duyarlılığı ve Çevre Vergisine Yönelik Bulgular

Anketin ikinci bölümünde yer alan sorulara ilişkin cevapların frekans ve yüzdeleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Çevre Bilincinin Araştırılmasına Yönelik Sorular

	Katılıyorum	Kısmen	Katılmıyorum
Çöplerimi kağıt, plastik, metal, cam vb. şeklinde kaynağında ayırmaya özen gösteririm.	136	183	37
	%38,2	%51,4	%10,4
Çöpleri kaynağında ayırmaya yarayan çöp kutularının yaygın bir şekilde kullanılması gerekir.	312	39	5
	%87,6	%11	%1,4
Kağıt, cam, plastik gibi atıkların geri dönüşüme kazandırılması uygulamalarını yeterli buluyorum.	99	141	114
	%28	%39,8	%32,2
Doğada yok olması çok uzun sürdüğü için plastik ürünler kullanmamaya özen gösteririm.	75	214	63
	%21,3	%60,8	%17,9
İçecek kutuları, yemiş kabukları gibi çöpleri meydanlarda bulunan çöp kutularına atmaya özen gösteririm.	265	80	8
	%75,1	%22,7	%2,3
Başkalarının çevresel kirliliğe yaptığı katkıdan rahatsızlık duyarım.	297	42	13
	%84,4	%11,9	%3,7

Daha pahalı bile olsa çevre dostu ürünleri kullanmaya özen gösteririm.	89	210	56
	%25,1	%59,2	%15,8
Çevre bilincinin artırılması için kitle iletişim araçlarından daha fazla yararlanılması gerektiğini düşünüyorum.	257	85	12
	%72,6	%24	%3,4
Çevre ve hava kirliliği açısından benzinli ve dizel yakıtlı araçların yasaklanması gerektiğini düşünüyorum.	100	166	88
	%28,1	%46,6	%24,7
Çevresel kirliliğe müdahale etmek için bu konuda çalışan bir vakfa bağışta bulunmak isterim.	127	161	68
	%35,7	%45,2	%19,1
Seçimlerde adayların çevresel taahhütleri oy vermemdeki kararımı etkiler.	151	143	60
	%42,7	%40,4	%16,9
Üniversite eğitimime başlamamla birlikte çevre bilincimin arttığına inanıyorum.	130	142	84
	%36,5	%39,9	%23,6
Küresel ısınmanın önlenmesi için yapılan kamusal uygulamaları yeterli buluyorum.	82	144	124
	%23,4	%41,1	%35,4
5 Haziran gününün “Dünya Çevre Günü” olarak kutlandığını biliyorum.	152	89	113
	%42,9	%25,1	%31,9
Deodorant, parfüm gibi spreylere içerikli ürünleri kullanmamaya özen gösteririm.	69	135	148
	%19,6	%38,4	%42
Daha önce çevre ile ilgili bir etkinliğe katıldım.	122	88	144
	%34,5	%24,9	%40,7

Buna göre katılımcıların büyük bir çoğunluğunun katılıyorum şikkını işaretlendiği sorular; “Çöpleri kaynağında ayırmaya yarayan çöp kutularının yaygın bir şekilde kullanılması gerekir”, “İçecek kutuları, yemiş kabukları gibi çöpleri meydanlarda bulunan çöp kutularına atmaya özen gösteririm”, “Başkalarının çevresel kirliliğe yaptığı katkıdan rahatsızlık duyarım” ve “Çevre bilincinin artırılması için kitle iletişim araçlarından daha fazla yararlanılması gerektiğini düşünüyorum” soruları olmuştur.

Katılmıyorum şikkının diğer şıklardan daha yüksek oranda işaretlendiği sorular ise “Deodorant, parfüm gibi spreylere içerikli ürünleri kullanmamaya özen gösteririm” ve “Daha önce çevre ile ilgili bir etkinliğe katıldım” sorularıdır.

Bazı sorularda ise katılımcıların büyük bir çoğunluğunun kararsız kaldığı veya kısmen gerçekleştirdiği eylem ve görüşler yer almaktadır. Buna göre “Çöplerimi kağıt, plastik, metal, cam vb. şeklinde kaynağında ayırmaya özen gösteririm”, “Doğada yok olması çok uzun sürdüğü

için plastik ürünler kullanmamaya özen gösteririm”, “Daha pahalı bile olsa çevre dostu ürünleri kullanmaya özen gösteririm”, “Çevre ve hava kirliliği açısından benzinli ve dizel yakıtlı araçların yasaklanması” gibi sorularda kısmen şıkkı diğer şıklardan daha yüksek oranda işaretlenmiştir.

Anketin üçüncü bölümünde yer alan sorulara ilişkin cevapların frekans ve yüzdeleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Çevre Vergisi İle İlgili Sorular

	Katılıyorum	Kısmen	Katılmıyorum
Kamu yararı güden faaliyetler için vergi alınmasını olumlu buluyorum.	132	138	83
	%37,4	%39,1	%23,5
Çevresel kirlilik oluşturan faaliyetlerin vergilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	195	109	50
	%55,1	%30,8	%14,1
Çevre vergilerinden toplanan gelirin sadece çevresel uygulamalarda kullanılması gerektiğini düşünüyorum.	244	84	25
	%69,1	%23,8	%7,1
Ülkemizde uygulanan çevresel vergileri biliyorum.	63	167	124
	%17,8	%47,2	%35
Ülkemizde uygulanan çevresel vergileri yeterli buluyorum.	76	176	98
	%21,7	%50,3	%28
Ülkemizde uygulanan çevresel vergilerin etkin bir şekilde kullanıldığını düşünüyorum.	72	162	117
	%20,5	%46,2	%33,3
Çevreyi daha fazla kirleten makine, teçhizat ve araçlardan daha fazla vergi alınması gerektiğini düşünüyorum.	184	114	56
	%52	%32,2	%15,8
Çevre dostu ürün üreten fabrikaların daha düşük vergilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	226	88	35
	%64,8	%25,2	%10
Çevre kirliliğini önlemek amacıyla daha yüksek oranda vergi ödemeye razı olurum.	80	143	130
	%22,7	%40,5	%36,8
Ekonomik güce sahip olduğum zaman şartlar elverdiği sürece devlete gönüllü olarak çevre vergisi ödemek isterim.	126	134	91
	%35,9	%38,2	%25,9
Üniversitede aldığım eğitimin çevre vergisi ödeme isteğimi artırdığını düşünüyorum.	75	142	136
	%21,2	%40,2	%38,5
Çevre vergileri sayesinde daha temiz ve kaliteli bir ortamda yaşayacağımı düşünüyorum.	165	121	67
	%46,7	%34,3	%19
Çevre dostu ürünlerin daha düşük oranda vergilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	204	114	36
	%57,6	%32,2	%10,2

Daha düşük vergi ödeyecek olmam beni çevre dostu ürün kullanmaya teşvik eder.	211	107	36
	%59,6	%30,2	%10,2

Yukarıdaki sonuçlara göre katılımcıların en az yarısının katılıyorum şikkını işaretlendiği sorular; “Çevresel kirlilik oluşturan faaliyetlerin vergilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum”, “Çevre vergilerinden toplanan gelirin sadece çevresel uygulamalarda kullanılması gerektiğini düşünüyorum”, “Çevreyi daha fazla kirleten makine, teçhizat ve araçlardan daha fazla vergi alınması gerektiğini düşünüyorum”, “Çevre dostu ürün üreten fabrikaların daha düşük vergilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum”, “Çevre dostu ürünlerin daha düşük oranda vergilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum” ve “Daha düşük vergi ödeyecek olmam beni çevre dostu ürün kullanmaya teşvik eder” sorularıdır.

Katılmıyorum şikkının diğer şıklardan daha yüksek oranda işaretlendiği soru ise bulunmamaktadır.

Katılımcıların kısmen şikkını diğer şıklardan daha fazla işaretlediği sorular ise “Kamu yararı güden faaliyetler için vergi alınmasını olumlu buluyorum”, “Ülkemizde uygulanan çevresel vergileri biliyorum”, “Ülkemizde uygulanan çevresel vergileri yeterli buluyorum”, “Ülkemizde uygulanan çevresel vergilerin etkin bir şekilde kullanıldığını düşünüyorum”, “Çevre kirliliğini önlemek amacıyla daha yüksek oranda vergi ödemeye razı olurum”, “Ekonomik güce sahip olduğum zaman şartlar elverdiği sürece devlete gönüllü olarak çevre vergisi ödemek isterim” ve “Üniversitede aldığım eğitimin çevre vergisi ödeme isteğimi artırdığını düşünüyorum” soruları olmuştur.

4.3.3. Ki-kare Analizi Bulguları

Çalışmanın ki-kare analizi bulguları genel olarak ele alınırsa anlamlı ilişkilerinin tespit edildiği demografik değişkenler cinsiyet, yaş ve eğitimlerinde kaçınıcı sınıfta olduklarıdır. Bunların dışında kalan öğretim türü, ailenin ikametgah yeri ve aylık harcama miktarı değişkenlerine ilişkin anket sorularına yönelik anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Demografik faktörlerin diğer sorularla olan ilişkisinin tespitinde, analiz sonucunda p değeri 0,05’ten küçük bulunan, diğer bir ifadeyle değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunan tablolar aşağıda verilmiştir.

Tablo 3. “Ülkemizde Uygulanan Çevresel Vergileri Biliyorum” Sorusuna Verilen Cevaplar

Yaş	Katılıyorum	Kısmen	Katılmıyorum	Toplam
16-18	1 5,3%	12 63,2%	6 31,6%	19 100,0%
19-21	39 15,2%	114 44,4%	104 40,5%	257 100,0%
22-24	15 28,3%	27 50,9%	11 20,8%	53 100,0%
25 ve üstü	8 33,3%	13 54,2%	3 12,5%	24 100,0%

(p=0,003)

Analize göre öğrencilerin yaş dağılımlarının ülkemizde uygulanan çevresel vergileri bilmeleri üzerinde anlamlı bir fark yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre yaş arttıkça öğrencilerin ülkemizde uygulanan çevresel vergileri bilme yüzdeleri de artmakta, bilmeme yüzdeleri ise genel olarak azalmaktadır.

Tablo 4. “Çevre Kirliliğini Önlemek Amacıyla Daha Yüksek Oranda Vergi Ödemeye Razi Olurum” Sorusuna Verilen Cevaplar

Yaş	Katılıyorum	Kısmen	Katılmıyorum	Toplam
16-18	1	9	9	19
	5,3%	47,4%	47,4%	100,0%
19-21	57	92	107	256
	22,3%	35,9%	41,8%	100,0%
22-24	16	29	8	53
	30,2%	54,7%	15,1%	100,0%
25 ve üstü	5	13	6	24
	20,8%	54,2%	25,0%	100,0%

(p=0,004)

Yukarıdaki tabloya göre yaş değişkeni ile çevre kirliliğinin önlenmesi adına daha yüksek oranda vergi ödemeye razı olma arasında anlamlı bir fark vardır. Kısmen şıkkının oranları genel olarak değişmemekte ancak yaş arttıkça yüksek oranda vergi ödemeye razı olanların yüzdesi genel olarak artmış, katılmayanların yüzdesi ise azalış göstermiştir. 16-18 yaş arasındakilerin yaklaşık yarısı yüksek oranda vergi ödemeye razı olurken, 25 yaş ve üstündeki her dört öğrenciden üçünün razı olduğu görülmektedir.

Tablo 5. “Üniversite Eğitimine Başlamamla Birlikte Çevre Bilincimin Arttığına İnanıyorum” Sorusuna Verilen Cevaplar

Cinsiyet	Katılıyorum	Kısmen	Katılmıyorum	Toplam
Kız	51	79	54	184
	27,7%	42,9%	29,3%	100,0%
Erkek	32	63	76	171
	18,7%	36,8%	44,4%	100,0%

(p=0,009)

Cinsiyet değişkeni ile üniversite eğitiminin çevre bilincini artırdığına yönelik düşünceler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre kız öğrenciler almış oldukları eğitimin çevre

bilinçlerini artırdığı düşüncesini erkek öğrencilerden daha fazla taşımaktadırlar.

Tablo 6. “Ekonomik Güce Sahip Olduğum Zaman Şartlar Elverdiği Sürece Devlete Gönüllü Olarak Çevre Vergisi Ödemek İsterim” Sorusuna Verilen Cevaplar

Sınıf	Katılıyorum	Kısmen	Katılmıyorum	Toplam
1. Sınıf	42 31,8%	34 25,8%	56 42,4%	132 100,0%
2. Sınıf	48 22,1%	100 46,1%	69 31,8%	217 100,0%

(p=0,001)

Yukarıdaki tabloya göre öğrencilerin okumuş oldukları sınıf düzeyinin çevre vergisine gönüllü uyumları üzerinde bir etkisi olduğu görülmektedir. Buna göre gönüllü uyumun en fazla olduğu seviye 2. sınıf öğrencilerindedir. 1 sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğu ise ekonomik güce sahip olsalar bile gönüllü olarak çevre vergisi ödemeleri fikrine katılmamaktadırlar.

Tablo 7. “Kağıt, Cam, Plastik Gibi Atıkların Geri Dönüşüme Kazandırılması Uygulamalarını Yeterli Buluyorum” Sorusuna Verilen Cevaplar

Cinsiyet	Katılıyorum	Kısmen	Katılmıyorum	Toplam
Kız	41 22,4%	75 41,0%	67 36,6%	183 100,0%
Erkek	57 33,5%	66 38,8%	47 27,6%	170 100,0%

(p=0,044)

Yukarıdaki sonuçlara göre yine kız öğrencilerin kağıt, cam, plastik gibi atıkların geri dönüşüme kazandırılması uygulamalarını erkek öğrencilerden daha az yeterli buldukları görülmektedir. Hem kız hem de erkek öğrencilerin uygulamaları kısmen yeterli bulma oranları da oldukça fazladır.

Tablo 8. " Daha Pahalı Bile Olsa Çevre Dostu Ürünleri Kullanmaya Özen Gösteririm " Sorusuna Verilen Cevaplar

Sınıf	Katılıyorum	Kısmen	Katılmıyorum	Toplam
1. Sınıf	24 17,6%	94 69,1%	18 13,2%	134 100,0%
2. Sınıf	32 14,7%	115 53%	70 32,3%	217 100,0%

(p=0,000)

Sınıf değişkeni ile daha pahalı bile olsa çevre dostu ürünleri kullanmaya özen gösterme sorusuna verilen cevaplarda anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öyle ki bu ifadeye 1. sınıf öğrencileri daha fazla katılım sağlamaktayken, katılmayan öğrencilerin çoğunluğu ise 2. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

Tablo 9. "Ülkemizde Uygulanan Çevresel Vergileri Biliyorum" Sorusuna Verilen Cevaplar

Cinsiyet	Katılıyorum	Kısmen	Katılmıyorum	Toplam
Kız	67	93	24	182
	36,4%	50,5%	13%	100,0%
Erkek	57	73	39	170
	33,7%	43,2%	23,1%	100,0%

(p= 0,046)

Cinsiyet değişkeni ile ülkemizde uygulanan çevresel vergileri bilme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre erkek öğrencilerin çevresel vergileri bilme düzeyinin kız öğrencilerden fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 10. "Çevre ve Hava Kirliliği Açısından Benzinli ve Dizel Yakıtlı Araçların Yasaklanması Gerektiğini Düşünüyorum" Sorusuna Verilen Cevaplar

Cinsiyet	Katılıyorum	Kısmen	Katılmıyorum	Toplam
Kız	55	92	35	182
	30,2%	50,5%	19,2%	100,0%
Erkek	45	73	53	171
	26,3%	42,7%	31,0%	100,0%

(p=0,038)

Cinsiyet değişkeni ile çevre ve hava kirliliği açısından benzinli ve dizel yakıtlı araçların yasaklanması gerekliliği arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuca göre kız öğrencilerin bu yasaklamaya katılma oranı erkek öğrencilerden daha fazladır. Bu soruda her iki cinsiyet için de kararsız kalanların sayısı da oldukça fazladır.

Tablo 11. "Üniversitede Aldığım Eğitimin Çevre Vergisi Ödeme İsteğini Artırdığını Düşünüyorum" Sorusuna Verilen Cevaplar

Sınıf	Katılıyorum	Kısmen	Katılmıyorum	Toplam
1. Sınıf	23 17,2%	48 35,8%	63 47,0%	134 100,0%
2. Sınıf	52 24,0%	92 42,4%	73 33,6%	217 100,0%

(p=0,038)

Sınıf değişkeni ile üniversite eğitiminin çevre vergisi ödeme isteğini artırması arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre üniversite eğitiminin çevre vergisi ödeme isteğini artırması düşüncesine 2. sınıf öğrencileri daha fazla katılmışlardır.

4.3.4. Öğrencilerin Görüş ve Önerileri

Anketin son bölümünde öğrencilerin görüş ve önerilerini ifade edebileceği bir alan bulunmaktadır. Öğrencilerden gelen görüş ve önerilerin en dikkat çekenleri aşağıda maddeler halinde verilmiştir:

- Çevremiz için yapılan belirli vergiler artmamalı ve halkı bilgilendirmek yerine uygulamalı bilgilendirme yapılmalı. Çevre düzenini sağlayacak her türlü etkinliklerin olması, yapılmaması gereken konularda yapanlara bir ceza uygulanmalıdır.
- Vergileri ödediğimiz halde yeterli temizlik uygulanmıyor. Bu nedenle çevre temizliğinde görevli personellerin bilinçli kişilerden seçilmesini öneriyorum.
- Zaten ülkemizde her şey vergi, halk ay sonunu getiremiyor bir de çevreye vergi ödesin.
- Belediyeler çevre temizlik vergisi adıyla aldıkları para fonu gelirlerini diğer gelirlerden ayrı olarak şeffaf şekilde vatandaşa bildirebilmeli ve bu fonun sadece çevre temizliğine ayrıldığını denetimle ispat edebilmeli.
- Genç kesim ve daha çok öğrencilerin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi gerekiyor. Çevre kirliliği ve temizliği ilkokuldan itibaren bilinçlendirilmeli.
- Öncelikle yapılan faaliyetleri yeterli bulmuyorum. Kağıt, cam ve plastik gibi atıkların geri dönüşüme kazandırılması için sokaklarda, mahallelerde, caddelerde ve meydanlarda bu atık ayrımalarının kutularının ayrı ayrı yapılması gerektiğini düşünüyorum. Böylelikle insanlar atık ayrımı yapar ve ona göre çöpe atar.
- Ağaç kesmek yerine dikmeyi, beton yığını yapmak yerine doğayı serbest bırakmayı, havayı kirletmek yerine sağlıklı yaşamayı istiyorum.
- Vergilerin ne üzerine alınıp neye kullanıldığı tam bir şekilde belirli değildir. Bu yüzden de temizlik için alınan vergiden birazcık rahatsız oluyorum.
- Çevre vergisi toplansın ve sadece çevreyi düzenleme, temizleme gibi durumlarda harcansın. Çevre dostu ürünleri daha cazip hale getirip güzel bir şekilde tanıtılıp teşvik edilmelidir.
- Ülkemizde son zamanlarda vergilere ve çevre temizliğine daha fazla ağırlık verilmektedir. Vergilerin arttırılması yerine çevre bilincinin topluma daha fazla aşılması gerekiyor. Sokakta evcil hayvanı pisleyen bir birey sokağı temizlemesi

- gerektiğini, onu orda bırakmaması gerektiğini, sigara izmaritini dahi çöpe atması gerektiği bilinci halka aşılmalıdır.
- Öncelikle üniversitede aldığım eğitim çevre dostu olmama ekstra bir değer katmadı zaten okulun böyle bir etkinliği vs. olmadı. Alınan vergilerin çevreyi temiz tutmaya yeterli olduğunu düşünmüyorum. Şahsen katı bir yaptırım olmasını çok isterim. Çöp atana caydırıcı para cezasının olmasını, halkın bilinçlendirilmesini isterim.
 - Ben henüz öğrenci olduğum için şu durumda vergi ödemekle mükellef değilim. Ama öyle bir durumda yüksek vergi ödemeyi bende istemem.
 - Vergiler düşürülmeli, her insanın bütçesine göre vergi alınmalıdır.
 - Ayırtıcımal çöp kovaları yaygınlaşmalı. Çöp kovalarını üniversitede ve çevresinde yetersiz buluyorum.
 - Öyle bir kanun olmalı ki yere izmarit bile atılmamalı.
 - Bu konu hakkında halkımızı daha fazla bilinçlendirip, uygulamalı ve görsel olarak daha çok çalışma yapılması gerekir. Örneğin yanmış yağlar için çöp konteyneri olması gerekir. Yağları lavaboya dökmememiz gerekir.
 - Bu vergilerin gerekli alanlara dağıtıldıktan sonra gerekli etkinlikte kullanılıp kullanılmadığının daha sıkı bir şekilde takip edilmesi gerektiğini düşünüyorum.
 - Çevre vergileri düşük olursa yine de kirlilik olur, yüksek olursa yine kirlilik önlenemez. İnsanların bilinçlendirilmesi gerekir. Para her yolu çözmez. İnsan para verdiği zaman acısını çıkarmak ister daha çok kirletir.
 - Çevre kirliliği ile ilgili kamu spotları yapılmalı.

5. SONUÇ

Yapılan araştırmanın belli başlı sonuçlarına göre öğrencilerin geneli çevre kirliliğinden rahatsız ve bu kirliliğin önlenmesi için bir takım pozitif davranış içindedirler. Öğrenciler geri dönüşüm uygulamalarını ve çevre bilincini yeterli bulmamakta ve bunun artırılması için kitle iletişim araçlarından daha fazla yararlanılması gerektiği düşüncesindedirler. Öğrenciler çöpleri kaynağında ayırma konusunda, plastik ürünler kullanmama konusunda ve daha pahalı bile olsa çevre dostu ürünler kullanma konusunda genel olarak kararsız kalmışlardır. Kız öğrencilerin genel olarak çevresel duyarlılıkları erkek öğrencilerden daha fazladır. Yaş arttıkça çevre kirliliğinin önlenmesi adına daha yüksek oranda vergi ödemeye razı olma durumu da artmaktadır. Ayrıca sınıf arttıkça da üniversite eğitiminin çevre vergisi ödeme isteğini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrenciler çevresel kirlilik oluşturan faaliyet ve ürünler için çevre vergilerinin gerekliliğine genel olarak katılmaktadırlar. Ayrıca çevre dostu ürünlerin daha düşük vergilendirilmesi onların bu ürünleri kullanmasını büyük oranda teşvik edecektir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ülkemizde uygulanan çevresel vergilerin yeterliliği, vergilerin neler olduğu ve nasıl kullanıldığı sorularında kararsız kalmışlardır. Bunda öğrencilerin henüz okul hayatında olmalarının büyük payı olması muhtemeldir.

Çevresel faaliyetlere yönelik daha fazla yatırım yapılmalı, hem çevrenin hem de çevresel önlemlerin alınabilmesi için gerekli verginin önemi ve aleniği artırılmalı ve bu alandaki eksikliklerin giderilmesi için daha fazla akademik çalışma yapılmalıdır. Bu açıdan çalışmanın bu alanda akademik çalışma yapacak olan bilim insanlarına katkıda bulunması ve ülkemizdeki çevre bilincinin ve çevresel uygulamaların artması temenni edilmektedir.

KAYNAKLAR

- Agrawal, A. W., Jennifer D., Hilary N., “Green transportation taxes and fees: A survey of public preferences in California”, *Transportation Research Part D*, 2010, 189-196.
- Ağacan İ Saruç N. T., “Maliye Lisans Düzeyinde Alınan Eğitimin Çevre Vergisi Bilincine Etkisi: Dumlupınar Üniversitesi Örneği”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 44, 2015, Sayı ss.1-8.
- Akdoğan A., *Kamu Maliyesi*, 17. Baskı, Gazi Kitabevi ,Ankara, 2016.
- Arıkan, R., *Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama*. Ankara: Asil Yayın. 2004.
- Baranzini A. ve Carattini S., “Effectiveness, earmarking and labeling: testing the acceptability of carbon taxes with survey data”, *Environmental Economics Policy Studies* 1(19), 2017, 197-227.
- Çabuk B. Karacaoğlu C., “Üniversite Öğrencilerinin Çevre Duyarlılıklarının İncelenmesi”, *Ankara Üniversitesi Eğitim bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2003, 36(1-2).
- Eurostat, *Environmental Taxes A Statical Guide, Methods and Nomenclatures*, ISBN 92-894-1358-1, 2001 Edition.
- Eurostat, *Environmental Taxes A Statical Guide*, ISSN 1681-4789, 2013 Edition.
- Fairbrother M., “Trust and Public Support for Environmental Protection in Diverse National Contexts”, *Sociological Science*, June 8, 2016, ss.359-382.
- Kılıç S., ”Ki-kare Testi”, *Journal of Mood Disorders (JMOOD)*, 2016, 6(3), 180-182.
- Knigge, M., Benjamin, G., “Effects of Germany’s Ecological Tax Reforms on the Environment, Employment and Technological Innovation: Summary of the Final Report of the Project: Quantifizierung der Effekte der Ökologischen Steuerreformauf Umwelt, Beschäftigung und Innovation”, *Ecologic*, 2005, August.
- Kurt A. R. , Brianna R. B., “University Students and Sustainability. Part 1: Attitudes, Perceptions, and Habits”, *Lowa State University Digital Repository*, Volume 16, 2017.
- Reyhan, A. S., “Çevre Ekonomisinde Çevre Vergileri Uygulamaları”, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 7, Sayı 1, 2014, ss. 110-120.
- Schöb, R., “The Double Dividend Hypothesis of Environmental Taxes: A Survey”, *CESifo Working Paper*, No: 946,2003, pp. 1-58.
- Sippel M., Meyer D., Scholliers N., ”What about greenhouse gas emissions from students? An analysis of lifestyle and carbon footprints at the University of Applied Science in Konstanz”, *Germany. Carbon Management*, 2018, 9(2), ss.201-211.
- Turan İ., Şimşek Ü., Aslan H., “Eğitim Araştırmalarında Likert Ölçeği ve Likert-Tipi Soruların Kullanımı ve Analizi”, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2015, (30), ss. 186-203.
- Uslu Şenel G., Nacar Koçer N, Öbek E., “Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinde Çevre Bilincinin Değerlendirilmesi”. *The Journal of Academic Social Science Studies* 2017, sayı:64, ss. 211-225.